

TÜRKİYE'DE KLİNİK PSİKOLOJİ

TPD'nin önerisi:

Klinik psikologlar

- a) psikoloji lisans eğitimi üzerine klinik psikoloji alanında yüksek lisans ve/veya doktora yapmış veya
- b) klinik psikoloji yüksek lisans eğitimi üzerine klinik psikoloji doktorası yapmış;

tanısal değerlendirme ve psikoterapi uygulamalarını ilgili sağlık meslek mensuplarıyla işbirliği içinde çalışarak bağımsız bir şekilde icra eden sağlık meslek mensubudur.

*Klinik Psikolog tanımı ilk olarak
2011 yılında 6225 sayılı torba yasada
kabul edildi:*

**MADDE 9- 11/4/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı
İcrasına Dair Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.**

- EK MADDE 13- a) Klinik psikolog; psikoloji veya psikolojik danışma ve rehberlik lisans eğitimi üzerine klinik ortamlarda gerekli pratik uygulamaları içeren klinik psikoloji yüksek lisansı veya diğer lisans eğitimleri üzerine psikoloji veya klinik psikoloji yüksek lisansına ilaveten klinik psikoloji doktorası yapan sağlık meslek mensubudur.

- Klinik psikolog, nesnel ve yansıtımlı ölçüm araçları, gözlem ve görüşme teknikleri kullanarak psikolojik değerlendirme ile uluslararası teşhis ve sınıflama sistemlerinde hastalık olarak tanımlanmayan ve Sağlık Bakanlığının da uygun bulunduğu durumlarda psikoterapi işlemleri yapar. Hastalık durumlarında ise ancak ilgili uzman tabibin teşhisine ve tedavi için yönlendirmesine bağlı olarak psikoterapi uygulamalarını gerçekleştirir.
- Psikoloji lisans eğitimi üzerine ilgili mevzuatına göre Sağlık Bakanlığınca uygun görülen psikolojinin tıbbi uygulamalarıyla ilgili sertifikalı eğitim almış ve yeterliliğini belgelemiş psikologlar sertifika alanlarındaki tıbbi uygulamalarda görev alabilirler.
- Uzman tabibin teşhis ve yönlendirmesiyle ya da bağımsız olarak yapılabilecek mesleki uygulamalar, bu bentteki prensipler çerçevesinde Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

2014 yılında 29007 Sayılı Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik:

- Sağlık meslek mensuplarının unvanlara göre iş ve görev tanımları yapıldı. (Doktor, diş hekimi, eczacı, ebe, hemşire, fizyoterapist, odyolog, diyetisyen, farklı alanlardaki teknikerler vb.)
- Psikolog ve klinik psikoloğun görev tanımları detaylı açıklandı.

2014 yılında çıkan yönetmeliğe göre klinik psikolog:

- a) Uluslararası Hastalık Sınıflandırma (ICD – 10) listesinde F00 ile F99 kodları arasında yer alan hastalıklarda ilgili uzman tabibin teŖhisine ve tedavi için yönlendirmesine bağlı olarak, hastalara eğitimini aldığı terapi ve psikolojik destek hizmetlerini verir.
- b) Gözlem ve grŖme teknikleri kullanır; eğitimini almıŖ olmak kaydı ile zeka, kiŖilik, geliŖim, nöropsikolojik testler, ilgi, tutum ve uyum envanterleri gibi araçları uygular ve yorumlar.
- c) Kullandığı lme, değerlendirme yöntemlerinin psikometrik özelliklerine, verdiği psikolojik hizmetlerin ya da eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesine yönelik alıŖmalar/araŖtırmalar yapar.

- d) Eğitimini almış olduğu alanlarda hastalara, hasta yakınlarına, ekipteki tüm elemanlara insan ve davranışları hakkında kuramsal ve uygulamalı eğitimler verir.
- e) Toplum ruh sağlığını korumaya yönelik faaliyetlere katılır, katkı sağlar.
- f) Psikolojik değerlendirme ile hastalık olarak tanımlanmayan ve Ek-1/A de yer alan durumlarda eğitimini aldığı psikoterapi uygulamalarını yapar.
- g) Gerekli durumlarda bireyler ya da aileleri için krize müdahale, travma ve afetlerde bireysel/grup psikolojik yardım ya da eğitimini aldığı psikoterapi uygulamalarını yapar ve/veya yapılmasını önerir.

Aynı yönetmeliğe göre
'klinik psikologların ilgili uzman tabibin teşhisine ve tedavi için
yönlendirmesine bağlı olmadan psikoterapi yapabilecekleri
hastalık olmayan durumlar':

- a) İhmal ve terk (Eş, ebeveyn, tanıdık, arkadaş, diğer kişi veya kişiler tarafından)
- b) Kötü muamele (Eş, ebeveyn, tanıdık veya arkadaş, resmi otoriteler, çocuk(lar), diğer kişi veya kişiler tarafından)
- c) Hastalık ve tedavi sonrası dönem

ç) Eğitim ve okuma yazma ile ilgili problemler

- 1) Okula gidememe
- 2) Okur-yazar olmama ve düşük düzeyde okuma yazma
- 3) Okulda başarısızlık
- 4) Sınavlarda başarısızlık
- 5) Sınıf arkadaşları ve öğretmenlerle anlaşmazlık ve eğitim intibaksızlığı
- 6) Eğitim ve okuma yazmayla ilgili diğer problemler

d) İş ve işsizlikle ilgili problemler

- 1) İşsiz kalma,
- 2) İş değiştirme
- 3) İş kaybı tehlikesi
- 4) Stresli çalışma programı
- 5) İşveren ve iş arkadaşlarıyla anlaşmazlık
- 6) Çalışmayla ilgili diğer fiziksel ve zihinsel zorluklar
- 7) İşle ilgili diğer problemler

e) **Sosyal çevreyle ilgili problemler**

- 1) Hayat-dönemindeki geçişlerde uyum problemleri
- 2) Sorunlu ebeveyn durumu
- 3) Tek başına yaşama, yalnız kalma
- 4) Kültürel uyum güçlüğü
- 5) Sosyal uzaklaştırma ve red
- 6) Sosyal çevreyle ilgili diğer problemler

f) Çocuklukta olumsuz yaşam olaylarıyla ilgili problemler

- 1) Çocuklukta sevgi ilişkisinin kaybı
- 2) Çocukluk döneminde evden ayrılma
- 3) Çocukluk döneminde aile ilişkilerinde değişme
- 4) Çocukluk döneminde öz güvenin kaybına neden olan olaylar
- 5) Yakın çevre içindeki kişi tarafından çocuğun cinsel suistimaliyle ilgili problemler
- 6) Yakın çevre dışındaki kişi tarafından çocuğun cinsel suistimaliyle ilgili problemler
- 7) Çocuğun fiziksel suistimaliyle ilgili problemler
- 8) Çocukluk dönemindeki kişisel korkutucu olaylar
- 9) Çocukluk dönemindeki diğer olumsuz yaşam olayları

g) Yetiştirmeyle ilgili diğer problemler

- 1) Yetersiz ebeveyn gözlem ve kontrolü
- 2) Aşırı koruyucu ebeveyn
- 3) Kurumsal yetiştirme
- 4) Düşmanlığa eğilimli ve sürekli suçlanan çocuk
- 5) Çocuğun duygusal ihmali
- 6) Yetişmede ihmalle ilgili diğer problemler
- 7) Uygunsuz ebeveyn baskısı ve diğer anormal yetiştirme ile ilgili problemler
- 8) Yetiştirmeyle ilgili diğer problemler

ğ) Primer destek gruplarıyla ilgili diğer problemler

- 1) Eş veya arkadaş ilişkisindeki problemler
- 2) Ebeveynler ve eşin ebeveynleriyle ilişkide problemler
- 3) Akrabalar ile ilişkide problemler
- 4) Yetersiz aile desteği
- 5) Aile üyesinin yokluğu
- 6) Aile üyesinin ortadan kaybolması ve ölümü
- 7) Ayrılık veya boşanma sonucunda ailenin parçalanması
- 8) Aile ve ev halkını etkileyen diğer stresli yaşam olayları
- 9) Primer destek grubuyla ilgili diğer problemler

h) Psikososyal durumlarla ilgili problemler

- 1) Tehlikeli ve zararlı olduğu bilinen davranışsal ve psikolojik girişimleri isteme ve kabul
- 2) Danışmanlarla anlaşmazlık
- 3) Psikososyal durumla ilgili diğer problemler

ı) Cinsel eğilim, davranış ve uyumla ilgili danışma

- 1) Cinsel eğilimle ilgili danışma
- 2) Cinsel davranış ve uyumla ilgili danışma
- 3) Üçüncü kişinin cinsel davranış ve uyumuyla ilgili danışma

i) Sağlık servislerine diğer danışma ve tıbbi tavsiye için gelen kişiler,

- 1) Teşhis edilmemiş korku verici şikayeti olan kişi
- 2) Araştırma bulgularının açıklaması için görüşme yapan kişi
- 3) Alkol ktüşye kullanımı için danışma
- 4) İlaç ktüşye kullanımı için danışma
- 5) Tütün ktüşye kullanımı için danışma

j) Yaşam-yönetim güçlüğü ile ilgili problemler

- 1) Tükenme
- 2) Kişisel özelliklerin vurgulanması
- 3) Dinlenme ve gevşemenin olmaması
- 4) Stres, başka yerde sınıflanmamış
- 5) Yetersiz sosyal yetenek,
- 6) Sosyal rol çatışması,
- 7) Yeteneksizliğe bağlı olarak aktivitelerin sınırlanması
- 8) Yaşam-yönetimi güçlüğüyle ilgili diğer problemler

Aynı yönetmeliğe göre psikolog:

- a) Psikoloji lisans eğitimi üzerine ilgili mevzuatına göre Bakanlıkça uygun görülen psikolojinin tıbbi uygulamalarıyla ilgili sertifikalı eğitim almış ve/veya yeterliliğini belgelemiş psikologlar, klinik psikoloğun sorumluluğunda test teknik ve yöntemlerini uygular ve raporlar, danışan görüşmesi yapar. Psikolojik rehabilitasyon hizmeti, afet ve kriz ile özel alanlara yönelik psikolojik destek hizmeti verir. Taburcu olan danışanların izlem, görüşme, danışmanlık hizmetlerine katkı sağlar.
- b) Uluslararası teşhis ve sınıflama sistemlerinde danışanlık olarak tanımlanmayan psikologları doğrudan ilgilendiren durumlarda ayaktan, yatan ve kronik danışanlığı olan danışanlara ve yakınlarına klinik psikoloğun ve/veya psikiyatri uzmanının sorumluluğunda psikolojik destek hizmetleri verir.

- c) Toplum ruh sağlığını korumaya yönelik faaliyetlerde görev alır.
- d) Çalıştıkları kurumlarda diğer çalışanlara yönelik psikolojik destek eğitimleri verir.
- e) Psikoteknik değerlendirme yapar.
- f) Eğitimi almış olduğu hastalara, hasta yakınlarına, ekipteki tüm elemanlara duygu, düşünce, davranış ve bedensel hastalıkların ilişkileri, tutumların ve davranışların değerştirilmesi, stres gibi insan davranışları hakkında kuramsal ve uygulamalı eğitim verir.